

Evvelâ: “Ebnâ-yı mazi”den muradım, İslâmların gayrisından onuncu asırdan evvel olan kurûn-u vusta ve ûlâdır.. Cümlesini devamıyla açar mısınız?

İlgili pasajı buraya aldıktan sonra, değerlendirmesi üzerinde duralım;

"Evvelâ: "Ebnâ-yı mazi"den muradım, İslâmların gayrisından onuncu asırdan evvel olan kurûn-u vusta ve ûlâdır. Amma millet-i İslâm, üç yüz seneye kadar mümtaz ve serfiraz ve beş yüz seneye kadar filcümle mazhar-ı kemaldır. Beşinci asırdan on ikinci asra kadar ben "mazi" ile tabir ederim, ondan sonra "müstakbel" derim." (1)

Burada iki tane mazi tanımı yapılmıştır. Birisi tarih sürecinde ki mazi, diğeri ise Üstad'ın tanımladığı mazidir.

Tarih sürecindeki mazi; miladi onuncu asır öncesindeki ilk ve orta çağdır. Bu tarihlerin son dört asrında İslam da vardır. Ancak Üstad "İslâmların gayrisından" ifadesiyle Müslümanların yaşadığı tabloya hariç demek suretiyle istina koyuyor.

Üstad'ın tanımladığı mazi ise; İslam'ın ilk beş yüz senesinden sonraki tarihten on ikinci asra kadar olan tarihtir.

On ikinci asırdan sonraki tarih ise müstakbel olarak vasıflandırılıyor. On üçüncü asrın başında Osmanlı'nın kuruluşunu dikkate alırsak, bu tarih hakkında bir bilgimiz olmuş olur.

(1) bk. [Muhakemat, Birinci Makale.](#)